
Fra: Stein Pettersen <steinpettersen@gmx.com>
Sendt: 29. juni 2018 06:24
Til: Postmottak KD
Emne: Kommentarer til Underdal-utvalgets forslag

Kommentarer til Underdal-utvalgets forslag

I forbindelse med at Underdal-utvalget har kommet med sine forslag som berører stillingsstrukturen ved universiteter, høyskoler og institutter ber jeg om at min artikkel i Universitetsavisa blir tatt i betraktning i departementets eventuelle videre behandling av disse forslagene. Artikkelen inneholder en detaljert gjennomgang av flere av forslagene, situasjonen internasjonalt og den historiske utviklingen av stillingshierarkiet i Norge, med særlig fokus på sammenligning av stillingsstrukturen i Norge med andre land det er naturlig å sammenligne Norge med, som var utvalgets mandat.

Artikkelen har tittelen «Nei til degradering av forskere» og finnes her:

<https://www.universitetsavisa.no/ytring/2018/05/14/Nei-til-degradering-av-forskere-74430.ece>

Oppsummering av noen av hovedmomentene og enkelte tilleggskommentarer:

1) Konsekvenser for instituttsektoren

Forslagene innebærer, enten det er tilsiktet eller ei, en systematisk degradering av alle som jobber i forskerstillinger, primært i instituttsektoren (NUPI, NOVA osv.), og dermed en undergraving av hele instituttsektoren. Jeg har redegjort nærmere for dette i artikkelen. Instituttsektoren er den sektoren som er aller sterkest berørt av forslagene, men sektoren er i liten grad konsultert. Departementet bør involvere institutter sterkere i en prosess som berører stillingskoder som primært er brukt i instituttsektoren. (Kodene forsker SKO 1108, 1109, 1110 og 1183).

2) Om sammenslåing av stiger:

Sammenslåing av de svært ulike forsker- og dosentløpene bør avvises. Disse løpene er de mest forskjellige av de tre løpene og derfor minst egnet for sammenslåing. De har *helt ulike* kvalifikasjonsgrunnlag, og er tradisjonelt og hovedsakelig brukt ved helt forskjellige typer institusjoner. Forskerstigen er utviklet fra ca. 1960 for slike institusjoner som NUPI, som er et rent forskningsinstitutt, og bør beholdes som en egen stige. Stigen er veletablert, med en klar funksjon og avgrensning, og klare paralleller i land det er naturlig å sammenligne Norge med. Dosentløpet er hovedsakelig brukt ved nåværende eller tidligere høyskoler om stillinger med et helt annet innhold og kvalifikasjonsgrunnlag.

En sammenslåing av disse eple- og pærekategoriene vil gjøre det norske stillingssystemet vesentlig mye mindre kompatibelt med andre land enn i dag, og dermed ha helt motsatt effekt av det som er beskrevet i utvalgets mandat. Det vil skape store forståelsesproblemer og praktiske utfordringer, og undergrave norske forskere, mobilitet mellom institusjoner og internasjonal rekruttering.

Internasjonalt er det helt kurant med tre løp; Storbritannia har tre løp som er veldig like de norske. Hvis noen løp likevel skal slås sammen bør det være professorløpet og forskerstillingene som har like kvalifikasjonsgrunnlag, både i Norge og andre land det er naturlig å sammenligne Norge med. For begge løpene består kvalifikasjonsgrunnlaget av doktorgrad og professorkompetanse for de to høyere nivåene, og begge løpene bruker stipendiat- og postdoktorstillinger som kvalifiseringsstillinger for å oppnå denne kompetansen. Å konstruere et grunnleggende skille mellom professorløpet og forskerstillinger er kunstig, og eksisterer ikke internasjonalt. Dette er snarere ulike stillinger personer med samme kompetanse kan befinne seg i, og er primært knyttet til hva slags institusjon man arbeider ved (f.eks. NUPI eller et universitet). Det bør heller tilrettelegges for mer mobilitet mellom toppforskningsinstitusjoner som NUPI der forskerstigen primært er brukt og universitetene. Økt brukt av professor II-stillinger ved universiteter for personer i forsker I-stilling i instituttsektoren er en mulighet.

3) Om titler på norsk og engelsk:

Jeg vil også bemerke at de titlene som Underdal foreslår på norsk og engelsk ikke bygger på noen sammenligning av stillingsstrukturen i Norge med andre land det er naturlig å sammenligne Norge med, og ville skape store forståelsesproblemer hvis de ble innført fordi de avviker så sterkt fra de titlene som brukes i Norge i dag og som brukes i land det er naturlig å sammenligne Norge med.

Som ett av flere eksempler vil jeg nevne at tittelen seniorforsker er veletablert på norsk og internasjonalt, herunder i samtlige nordiske land og Storbritannia, som en forsker på førsteamanuensisnivå, som et søk på nettet og oppslag i ordbøker vil vise. Den er derfor ubrukkelig som tittel for den høyere stillingen forsker SKO 1183 (forsker I) som krever professorkompetanse. Denne stillingen kalles i absolutt alle andre land det er naturlig å sammenligne Norge med, herunder samtlige nordiske land og samtlige engelskspråklige land, for forskningsprofessor, og Norge bør standardisere ved å ta i bruk den internasjonalt etablerte betegnelsen. Stillingen er allerede offisielt oversatt som Research Professor på engelsk (<https://www.ntnu.edu/english-matters/english-titles>). NUPI har allerede bedt om at stillingsbetegnelsen for SKO 1183 endres til forskningsprofessor på norsk for å få samsvar med internasjonal tittelbruk.

Vedrørende forslaget om en ny stilling som er høyere enn professor/forsker I vil jeg kort bemerke at tittelen «faculty research scientist» på engelsk høres ut som en veldig lav stilling for en nyutdannet person som jobber i en laboratoriebaseret disiplin (naturvitenskap/medisin). For det første bør det unngås å bruke ordet «fakultet»/«faculty» både fordi de fleste institutter i instituttsektoren ikke har fakulteter, fordi faculty er et generelt begrep for vitenskapelig ansatt på amerikansk engelsk og uttrykk som «faculty professor» eller «faculty researcher/scientist» på engelsk lett kan oppfattes som noe sånt som «ansatt professor/universitetslærer/forsker» (jf. uttrykket «on faculty»), og fordi det er få eller ingen eksempler på at tittelen brukes om en høyere stilling ved engelskspråklige institusjoner; alt jeg fant var et universitet som kalte sine pensjonerte professorer for dette. For det andre er tittelen «scientist» på engelsk ubrukkelig for forskere innen jus, samfunnsvitenskaper, humaniora og teologi.

Hvis man evt. skal vurdere en slags høyere professor- og forskerstilling bør man kalle den noe helt annet. En mulig modell er Storbritannias regiusprofessorater (latin for kongelig, dvs. innstiftet/beskyttet av kongen/dronningen) (som kunne bli regiusprofessor/regiusforsker på norsk). En annen mulig modell er Canadas system med «Canada-professorater» (https://en.wikipedia.org/wiki/Canada_Research_Chair). Man kunne også vurdere et annet navn med tilknytning til Norge som man kunne bruke som modell for «navngitte professorater» slik det er vanlig ved amerikanske universiteter, gjerne et navn som er godt kjent internasjonalt, f.eks. «Nansenprofessor». Dette ville bli forstått internasjonalt som en høyere kategori av professorstilling, i motsetning til de forslagene utvalget hadde til titler.

Med hilsen

Stein Pettersen, Edinburgh